

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการเดินทางไปยังจังหวัดภาคใต้ นอกจากการเดินทางด้วยรถไฟแล้ว จะอาศัยเส้นทางถนนเพชรเกษมหรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ซึ่งเป็นเส้นทางจากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดต่างๆ ในคาบสมุทรภาคใต้ ไปจนถึงพรมแดนมาเลเซีย โดยตัดผ่านจังหวัดชุมพร ระนอง ตะกั่วป่า พังงา กระบี่ ตรัง พัทลุง หาดใหญ่ สงขลา ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส จากลักษณะภูมิประเทศของภาคใต้เป็นลักษณะแคบยาว การเดินทางไปยังจังหวัดไกลๆ ที่อยู่ตอนกลางของภาค จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหยุดพัก จังหวัดตรังซึ่งตั้งอยู่ช่วงกลางพอดี จึงมีสภาพเป็นเมืองผ่านและจุดหยุดพักขนถ่ายสินค้า (Transitional Town) ทำให้จังหวัดตรังเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และอิทธิพลทางด้านการค้าครอบคลุมพื้นที่จังหวัดที่อยู่ใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราชและพัทลุง ซึ่งอิทธิพลต่อจังหวัดกระบี่นั้น ยังครอบคลุมไปถึงด้านการศึกษาด้วย

ต่อมาประมาณ พ. ศ. 2517 โครงสร้างคมนาคมเปลี่ยนไปมีการตัดถนนเพิ่มขึ้น อีกสายคือ ทางหลวงหมายเลข 401 จากชุมพรตัดเลียบทางรถไฟตรงไปสู่ราษฎร์ธานี แล้วเลียบชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย ผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอบางขัน อำเภอยะหริ่ง อำเภอสังขละบุรี ไปยังจังหวัดสงขลา ทำให้อิทธิพลของจังหวัดตรังที่มีต่อนครศรีธรรมราชลดลงโดยนครศรีธรรมราชได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า และต่อมาอีกประมาณ พ. ศ. 2520 ได้ตัดถนนใหม่ขึ้นอีกสายคือ ทางหลวงหมายเลข 41 เริ่มจากอำเภอบุพผิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เลียบขนาดทางรถไฟตลอดมาจนถึงอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านจังหวัดพัทลุงไปยังหาดใหญ่ จากเส้นทางสายนี้เอง ทำให้สภาพการค้าของจังหวัดตรังซบเซาลง ความสำคัญที่เป็นเมืองผ่านได้หมดไป กลายเป็นเมืองปิด ทั้งกระบี่และพัทลุงได้หันไปใช้บริการจากศูนย์กลางใหญ่กว่า โดยกระบี่จะใช้เส้นทางที่ตัดใหม่คือ เส้นทางเพชรเกษมกับทางหลวงหมายเลข 41 ตรงไปยังจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนพัทลุงก็ใช้บริการของหาดใหญ่แทน แม้ว่าเมื่อเทียบระยะทางระหว่างพัทลุงไปยังหาดใหญ่ และกระบี่ไปยังสุราษฎร์ธานี กับการมายังจังหวัดตรัง ระยะทางมายังตรังจะไกลกว่าก็ตาม แต่เส้นทางสาย

ใหม่ ย่อมมีสภาพนนที่ต่ำกว่า ทั้งสภาพภูมิประเทศที่ถนนเพชรเกษมตัดผ่านเป็นที่สูง ถนนคกเคี้ยวไปตามภูเขาสูงชัน ทำให้มีความปลอดภัยน้อยกว่า สภาพความเป็นศูนย์กลางทางการค้าของจังหวัดตรังในระดับภาคจึงหมดไป

ผลกระทบจากถนนทางหลวงหมายเลข 41 ทำให้ทางสายเพชรเกษมซึ่งเป็นทางสำคัญมาแต่เดิมต้องลดปริมาณยานยนต์ลงเป็นอย่างมาก จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในเส้นทางเพชรเกษมได้รับสะท้อนทางด้านเศรษฐกิจในกรณีในเมืองตรังเคยมีความสำคัญ กลายเป็นเมืองปิดและลดความสำคัญลงไปทันที¹ ในด้านการวางผังเมือง การเติบโตเร็วเกินไป การหยุดชะงักนานกับการมีแนวโน้มที่ดี ต่างก็เป็นปัญหาในการผังเมืองทั้งนั้น² ในกรณีของจังหวัดตรังที่การเติบโตหยุดชะงักลงนั้น จึงเป็นปัญหาสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแนวทางการพัฒนาให้เศรษฐกิจของจังหวัดกลับสู่สภาพเดิม หรือให้ความเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต โดยการหาช่องทางเพื่อจะให้ไคมาซึ่งประโยชน์อันสูงสุดจากสิ่งที่ธรรมชาติอำนวยให้ ตลอดจนองค์ประกอบต่าง ๆ ของที่ตั้ง มาเป็นแนวทางสำคัญในการวางแผน

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กองวิจัย, สำนักผังเมือง, นโยบายจังหวัดตรัง, 2520 .

² เกียรติ จิระกุล, การบันทึกสภาพทางผังเมือง, เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา-ปฏิบัติการ1 ภาควิชาผังเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคมและกายภาพของจังหวัดตรัง
2. ศึกษาปัญหาและพื้นที่ที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอ
3. ศึกษาแนวโน้มและศักยภาพในการพัฒนาจังหวัดตรัง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และกายภาพรวมไปถึงองค์ประกอบของโครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และข้อจำกัดต่าง ๆ ของจังหวัดตรังซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์กับพื้นที่ข้างเคียง

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ทางภาคสนามและจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทราบถึงสภาพทั่วไปของจังหวัดตรัง โครงสร้างปัญหาหลัก และศักยภาพในการพัฒนาของจังหวัดตรัง
3. กำหนดแนวทางและขอเสนอแนะเพื่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดตรัง

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้เพื่อจัดทำแผนโครงสร้างจังหวัดตรัง ได้รวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
2. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
3. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
5. สำนักผังเมือง
6. กรมพัฒนาที่ดิน
7. กรมอุทกนิคมวิทยา

8. กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง
9. สำนักงานจังหวัดตรัง
10. สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง
11. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตรัง
12. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดตรัง
13. สำนักงานการประปาจังหวัดตรัง
14. สำนักงานการไฟฟ้าจังหวัดตรัง
15. หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ของส่วนราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปทางค่านิยมธุรกิจ สังคม และ กายภาพ และแนวโน้มการเติบโตของจังหวัดตรัง
2. ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดและศักยภาพในการพัฒนา
3. ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาจังหวัดตรัง
4. แนวทางการพัฒนาจังหวัดที่ได้จากการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับการกำหนดแผนพัฒนาจังหวัดตรังต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย